

Sygn. akt III C 751/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2015 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, Wydział III Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Dietkow

Protokolant: Łukasz Jędraszko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2015 roku w W.

sprawy z powództwa J. F.

przeciwko W. G., L. G. i Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...)

o zapłatę

1. zasądza od pozwanych: W. G., L. G. i Skarbu Państwa – Wojewody (...) solidarnie na rzecz powoda J. F. kwotę 222.101,00 PLN (dwieście dwadzieścia dwa tysiące sto jeden złotych) z ustawowymi odsetkami od kwot:

a) 100.000,00 PLN (sto tysięcy złotych) od dnia 13 listopada 2007 roku do dnia zapłaty,

b) 23.867,00 PLN (dwadzieścia trzy tysiące osiemset sześćdziesiąt siedem złotych) od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia zapłaty,

c) 76.133,00 PLN (siedemdziesiąt sześć tysięcy sto trzydzieści trzy złote) od dnia 22 lipca 2010 roku do dnia zapłaty,

d) 22.101,00 PLN (dwadzieścia dwa tysiące sto jeden złotych) od dnia 14 maja 2015 roku do dnia zapłaty co do Skarbu Państwa – Wojewody (...), od 15 maja 2015 roku do dnia zapłaty co do W. G., od 16 maja 2015 roku do dnia zapłaty co do L. G.;

2. zasądza od pozwanych: W. G., L. G. i Skarbu Państwa – Wojewody (...) solidarnie na rzecz powoda J. F. kwotę 10.972,06 PLN (dziesięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt dwa i 06/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. nakazuje pobranie od pozwanych: W. G., L. G. i Skarbu Państwa – Wojewody (...) solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 7.210,22 PLN (siedem tysięcy dwieście dziesięć i 22/100 złotych) tytułem wydatków;

4. nakazuje pobranie od pozwanych: W. G. i L. G. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 9.613,00 PLN (dziewięć tysięcy sześćset trzynaście złotych) tytułem brakującej opłaty sądowej.

III C 751/07

UZASADNIENIE

W pozwie z 19 czerwca 2007 roku powód J. F. wniósł o zobowiązanie solidarnie pozwanych: W. G., L. G. i Skarb Państwa – Wojewodę (...) do naprawienia wyrządzonej powodowi szkody poprzez zobowiązanie pozwanych do przywrócenia stanu poprzedniego tj. nakazanie pozwanym wybudowania na działce nr (...), obszaru (...), położonej

we wsi I., gm. N. dla której w Sądzie Rejonowym w Legionowie prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) – stodoły murowanej, częściowo podpiwniczonej, o szerokości 7 m i długości 14 m, pokrytej eternitem wraz z instalacją elektryczną. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 19.400,00 PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za utracone i zniszczone rzeczy znajdujące się w stodole, a także zasądzenie solidarnie zwrotu kosztów postępowania w sprawie, w tym zwrotu zastępstwa adwokackiego, według norm przypisanych.

W piśmie z 13 listopada 2007 roku powód przekształcił powództwo w ten sposób, że zamiast roszczeń z pozwu z 19 czerwca 2007 roku wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 100.000,00 PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W piśmie z 22 lipca 2010 roku powód rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych na jego rzecz kwoty 200.000,00 PLN.

W piśmie z 22 stycznia 2014 roku powód rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych łącznie kwoty 222.101,00 PLN z ustawowymi odsetkami od kwot: 100.000,00 PLN od dnia 13 listopada 2007 roku, od 23.867,00 PLN od dnia 21 lipca 2010 roku, od 76.133,00 PLN od dnia 22 lipca 2010 roku i od 22.101,00 PLN od daty doręczenia pisma do dnia zapłaty.

Pozwany Skarb Państwa - Wojewoda (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana W. G. wносиła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Pozwany L. G. nie żądał prowadzenia sprawy pod jego nieobecność i nie złożył wyjaśnień w sprawie, udzielił pełnomocnictwa swojej żonie W. G..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest właścicielem nieruchomości, stanowiącej gospodarstwo rolne, położonej we wsi I., gmina N., powiat (...), oznaczonej numerami ewidencyjnymi: (...) o obszarze 153 m^{((2))}, (...) i (...) o obszarze 2,39 ha, łącznie 2,4053 ha, dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą numer (...) – okoliczność bezsporna. Własność działek numer (...) powód nabył na podstawie umowy darowizny z 8 kwietnia 1987 roku, Repertorium A numer (...), a własność działki numer (...) powód nabył na podstawie umowy darowizny z 9 marca 2006 roku, Repertorium A numer (...), obie zawarte z rodzicami: H. F. i Z. F. – dowód – odpis z księgi wieczystej k. 15 akt I Ns 97/05, umowa k. 8-12. Działka numer (...) o obszarze 0,0153 ha została wydzielona z nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...) - bezsporne. Nieruchomość oznaczona numerem działki (...) stanowiła własność R. W., który na podstawie umowy zawartej 11 maja 1974 roku z Z. F. bez zachowania formy aktu notarialnego, sprzedał za kwotę 6.000 zł część nieruchomości tj. działkę o powierzchni około 150 m^{((2))}, długości 14 m i szerokości 11 m z przeznaczeniem na budowę stodoły – dowód – ustalenia prawomocnego postanowienia w sprawie IV ACa 357/05 k. 119-120. Naczelnik Gminy N. 4 czerwca 1974 roku wydał Z. F. decyzję o pozwoleniu na budowę stodoły według typowego projektu, posadowionej na kupionej od R. W. części działki numer (...) – dowód – decyzja k. 7 w sprawie I Ns 97/05. Budowa stodoły murowanej, krytej eternitem, z drewnianymi wrotami od strony podwórza oraz od strony działki numer (...) zakończyła się w 1978 roku – dowód – przedłużona ważność pozwolenia k. 7 akt I Ns 97/05, fotografie wg. stanu 24 listopada 2004 roku k. 41 akt I Ns 97/05. Do stodoły Z. F. dobudował murowany garaż z metalowymi wrotami – dowód - fotografie wg. stanu 24 listopada 2004 roku k. 41 akt I Ns 97/05. W. G. i L. G. kupili umową zawartą w formie aktu notarialnego Rep. A (...) od R. W. 20 lutego 1990 roku zabudowaną znacznie zniszczonym murowanym domem mieszkalnym nieruchomości oznaczoną numerem ewidencyjnym działki (...) – dowód – ustalenia wyroku VII SA/Wa 966/05 k. 32 niniejszej sprawy. W 1997 roku pozwany L. G. wezwał powoda do rozebrania stodoły i komórek wzniesionych na jego gruncie, wyznaczył czynsz po 100 zł miesięcznie za bezumowne korzystanie z nieruchomości, którego powód nigdy nie płacił –

kopia pisma k. 50, bezsporne co do braku opłat. We wrześniu 2004 roku powód wezwał geodetę w celu sporządzenia projektu mapy geodezyjnej, niezbędnej do złożenia wniosku o zasiedzenie zajętej pod stodołę części działki numer (...), przy czynnościach pomiarowych wykonywanych przez geodetę był obecny powód i pozwani małżonkowie G. – dowód – zeznania powoda k. 769, okoliczność przyznana przez pozwaną. Pozwani W. G. i L. G. złożyli 23 listopada 2004 roku do Starosty (...) wniosek o pozwolenie na rozbiórkę budynku stodoły na działce ewidencyjnej numer (...) i tego samego dnia Starosta wydał decyzję Nr (...), w której wydał pozwolenie zgodnie z wnioskiem – dowód – decyzja k. 24-24verte. Powód złożył do Wojewody (...) odwołanie od tej decyzji, zawiadomił organ odwoławczy, że jest użytkownikiem stodoły, podniósł, że od 30 lat jego ojciec posiadał nieprzerwanie grunt pod stodołą, który kupił na podstawie prywatnej umowy – dowód – decyzja k. 26. Z. F. złożył w Sądzie Rejonowym w Legionowie 23 lutego 2005 roku wniosek o zasiedzenie działki numer (...), o powierzchni 153 m⁽⁽²⁾⁾, wydzielonej z działki numer (...) – dowód – wniosek k. 2-3 akt I Ns 97/05. Postanowieniem z 10 maja 2005 roku Sąd Rejonowy w Legionowie stwierdził, że H. i Z. małżonkowie F. nabyli na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej przez zasiedzenie z dniem 11 maja 2004 roku własność nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...), o powierzchni 153 m⁽⁽²⁾⁾ – dowód – postanowienie k. 52 akt I Ns 97/05. W dniu 8 czerwca 2005 roku Wojewoda (...) utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję Nr (...) z 23 listopada 2004 roku – dowód – decyzja k. 26-26verte. Powód 29 czerwca 2005 roku złożył skargę na decyzję Wojewody (...) wraz z wnioskiem o wstrzymanie wykonania decyzji do czasu rozpoznania skargi przez Wojewódzki Sąd Administracyjny, powołał się na nieprawomocne postanowienie z 10 maja 2005 roku w sprawie I Ns 97/05 oraz na niewyjaśnienie przez organ administracyjny okoliczności sprawy, szczególnie prawa powoda do stodoły i nadużycie prawa przez pozwanych – dowód – skarga k. 25, wniosek k. 27. W 2004 i 2005 roku działka numer (...) nie była ogrodzona, stał na niej szkielet barakowozu i wiata, nie było już zniszczonego domu mieszkalnego, stojącego w lutym 1990 roku – dowód – zeznania powoda k. 769, zeznania świadka D. F. k. 166-167. Oboje pozwani W. G. i L. G. 28 lipca 2005 roku przystąpili do burzenia stodoły wraz z garażem i komórkami, należących do powoda – dowód – zeznania powoda k. 767, okoliczność przyznana przez pozwaną. Pozwani wynajęli firmę, która z zastosowaniem ciężkiego sprzętu niszczyła pod nadzorem pozwanych stodołę, garaż i komórki bez usunięcia zawartości zabudowań, powód i jego ojciec na żądanie pozwanych małżonków G. zostali zatrzymani przez policjantów i doprowadzeni do komisariatu w N., aby nie sprzeciwiali się burzeniu - dowód - zeznania świadków: J. K. k. 163-164, J. S. (1) k. 186. Podczas burzenia koparką i spychaczem stodoły zniszczone zostało także ogrodzenie wzniesione przez powoda – dowód - zeznania świadka J. K. k. 164. Pozwani małżonkowie G. nie zabezpieczyli znajdującego się w stodole siana i słomy, nie pozwolili wynieść innych rzeczy oraz maszyn – dowód - zeznania świadka D. K. k. 165, fotografie k. 115. W stodole przed jej zburzeniem znajdowały się zużyte opony, 2-3 tony siana, słoma ze zbioru 2004 roku, maszyny rolnicze - młocarnia, dmuchawa, lada do cięcia słomy – dowód - zeznania świadków: J. K. k. 163-165, D. K. k. 165-166, D. F. k. 166-167, H. S. (1) k. 185. W garażu i komórkach znajdowały się narzędzia, części zamienne do maszyn oraz samochodu, regały do przetrzymywania narzędzi, szklane tafle do szklarni, bela papieru oraz drobne sprzęty do pracy w gospodarstwie – dowód - zeznania świadków: H. S. (1) k. 185, J. S. (2) k. 186, H. S. (2) k. 187-188. Burzący na zlecenie pozwanych oceniali które maszyny i urządzenia będą niszczone ciężkimi maszynami, a które można usunąć, zdecydowali o zniszczeniu młocarni, 4 ton szkła do szklarni oraz beli papieru, na narzędzia i przechowywane w komórkach drobne przedmioty zawały się ściany niszczonych budowli – dowód – zeznania świadka H. S. (2) k. 187-188. Na zlecenie pozwanych małżonków G. zdemontowany został dach stodoły z eternitu i złożony na ich działce, samochód P. i rowery zdążyła wyprowadzić z garażu zona powoda – dowód – zeznania świadków: J. K. k. 163-165, D. K. k. 165-166, D. F. k. 166-167. Po zwaleniu ścian stodoły, garażu, komórek i ogrodzenia oraz zniszczeniu maszyn pozwani małżonkowie G. zakończyli burzenie, pozostawiając nie zabezpieczoną, nie odłączoną od zniszczonych budynków instalację elektryczną – dowód – zeznania świadków: J. K. k. 163-165, D. K. k. 165-166, D. F. k. 166-167. W dniu 24 sierpnia 2005 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił wniosek powoda o wstrzymanie wykonania decyzji Wojewody (...) z 8 czerwca 2005 roku – dowód – postanowienie k. 51. Wojewódzki Sąd Administracyjny w sprawie VII SA/Wa 966/05 wyrokiem z 15 grudnia 2005 roku stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji oraz poprzedzającej ją decyzji Starosty (...) nr 377/04 z 23 listopada 2004 roku i stwierdził, że zaskarżona decyzja nie podlega wykonaniu do czasu uprawomocnienia się wyroku – dowód – wyrok k. 29. W uzasadnieniu Sąd stwierdził, że obie decyzje zostały wydane z **rażącym naruszeniem prawa** – to jest art. 7, 8, 77 § 1 i 80 k.p.a., zaś organy administracji rządowej nie dołożyły minimum staranności aby wyjaśnić stan faktyczny oraz zebrać materiał dowodowy. Ponadto

stwierdził, że rażące było naruszenie przez Wojewodę (...) jako organ odwoławczy podstawowych zasad postępowania administracyjnego. Organ odwoławczy zignorował obowiązek zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego i w sposób bezkrytyczny podzielił stanowisko organu I instancji, a choćby wobec treści art. 33 ust. 4 pkt 1 Prawa budowlanego rozbiórka obiektu wymaga zgody właściciela obiektu, a nie tylko właściciela nieruchomości, na której obiekt jest posadowiony. Rażące naruszenie przez Wojewodę (...) podstawowych zasad postępowania umożliwiło małżonkom G. przystąpienie do rozbiórki stodoły – uzasadnienie wyroku k. 31-33. Koszt odtworzenia według cen koniec na 2013 rok budynków: stodoły z piwnicą i sásiekiem na zboże wynosi 128.015,00 PLN, garażu 27.317,00 PLN, szopy od strony garażu kwotę 13.168,00 PLN, szopy od strony stodoły kwotę 6.744,00 PLN, ogrodzenia kwotę 6.163,00 PLN, koszt prac rozbiórkowych to kwota 5.679,00 PLN, koszt wywiezienia gruzu i uprzątnięcia terenu stanowi kwotę 35.015,00 PLN, łącznie kwotę 222.101,00 PLN – dowód – opinia biegłego A. Z. k. 603-648.

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje.

Powód jako podstawę prawną roszczenia do pozwanych W. G. i L. G. wskazał art. 415 k.c., do pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) jako opartą na art. 417 § 1 k.c., art. 417¹ § 2 w związku z art. 361 § 1 i 2 k.c., a jako podstawę solidarnej odpowiedzialności pozwanych art. 441 § 1 k.c.

Do przesłanek odpowiedzialności deliktowej należą: zdarzenie, z którym system prawny wiąże odpowiedzialność na określonej zasadzie, oraz szkoda i związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Przy ustalaniu odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych znajdują zastosowanie przepisy ogólne dotyczące związku przyczynowego, szkody i sposobów jej naprawienia - art. 361–363 k.c.. Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normlane następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzone. Odpowiedzialność pozwanych W. G. i L. G. na zasadzie art. 415 k.c. wymaga udowodnienia ich zawinionego działania. Przez winę rozumie się naganną decyzję człowieka, odnoszącą się do podjętego przez niego bezprawnego czynu (dotyczy to także zaniechania). Zwracając uwagę na sferę przeżyć psychicznych działającego podmiotu, jednocześnie sprawy bezprawnego czynu stawia się zarzut, że jego decyzja była naganna w konkretnej sytuacji. Istotą pojęcia winy jest więc możliwość postawienia sprawy zarzutu niewłaściwego zachowania się - tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 16 października 2014 roku, sygn. akt I ACa 388/14, publ. LEX nr 1551945.

Powód udowodnił, że pozwani W. G. i L. G. świadomie i z zgodzie z powziętym z góry zamiarem zdecydowali o zburzeniu budynków stodoły, komórek, garażu i ogrodzenia należących do powoda. Ich przemyślanej akcji sprzyjało postępowanie organów administracyjnych, szczególnie Wojewody (...), który wydając decyzję z rażącym naruszeniem prawa burzenie budynków umożliwił. Pozwani W. G. i L. G. działali świadomie i z rozmysłem. Kupując nieruchomość oznaczoną numerem działki (...) od R. W. widzieli zbudowaną przez Z. F. i jego żonę stodołę, widzieli kto przez lata następujące po zakupie nieruchomości z tej stodoły korzystał. Nie korzystali z niej pozwani W. G. i L. G., nie korzystali także z gruntu zajętego pod budynki stodoły, garażu i komórek. Widzieli stojące na gruncie ogrodzenie, które wyznaczało granice posiadania poprzedników prawnych powoda. Ignorowali także informacje przekazywane im przez powoda i jego poprzedników o kupnie gruntu pod stodołą nieformalną umową od R. W.. Podkreślić należy, że pozwani mieli także wiedzę, że wybudowanie stodoły przez poprzedników prawnych powoda nie było samowolą budowlaną. Nie podejmowali żadnych działań prawnych aż do wizyty geodety, który miał sporządzić mapę stanowiącą podstawę wniosku o zasiedzenie. Sąd dał wiarę zeznaniom powoda oraz świadka D. F. co do tego, że działanie pozwanych nie było uzasadnione koniecznością zagospodarowania ich nieruchomości. Działka numer (...) miała powierzchnię ponad 2 ha i nie była zabudowana tak, że stodoła i pozostałe urządzenia zajmujące ledwie 153 m² z tej nieruchomości nie utrudniały w żaden sposób korzystania z nieruchomości, nie stanowiły żadnego zagrożenia dla użytkowania tej nieruchomości. Sąd dał wiarę zeznaniom powoda oraz zeznaniom świadków: J. K., D. K., D. F. i J. S. (2) co do braku jakiegokolwiek zagrożenia złym stanem budynków powoda. J. S. (2) i H. S. (1), którzy nie są w dobrych stosunkach z powodem zeznali, że byli w szoku widząc burzenie budynków powoda, a J. S. (2) potwierdził, że pozwani małżonkowie G. dokonali aktu zemsty na powodzie. W 2004 i 2005 roku działka numer (...) nie była ogrodzona, stał na niej szkielet barakowozu i wiata, nie było już zniszczonego domu mieszkalnego. Pozwani

zorientowali się po pomiarach wykonywanych we wrześniu 2004 roku przez geodetę na zlecenie powoda, że powód dąży do uregulowania stanu prawnego zajętego pod budynki stodoły, garażu i komórek gruntu. Nie było w działaniu podjętym przez pozwanych niewiedzy, czy niedbalstwa. Nie zważając na wartość naniesień, ani na funkcjonujące już w obrocie prawnym postanowienie Sądu Rejonowego w Legionowie z 10 maja 2005 roku o stwierdzeniu zasiedzenia przystąpili wspólnie do burzenia budynków powoda.

Powód upatruje źródła szkody także w prawomocnym orzeczeniu Wojewody (...), które umożliwiło wyrządzenie szkody pośrednio przez sam fakt wydania orzeczenia, a bezpośrednio użycie orzeczenia i zawinione działanie pozwanych małżonków G.. Orzeczenie to wydane i stosowane było po 1 września 2004 roku, w czasie obowiązywania art. 417¹ § 2 k.c. i zmiany treści art. 417 k.c., w wyniku wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 17 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 162 poz. 1692). Jako podstawa odpowiedzialności Skarbu Państwa w rozpoznawanej sprawie mogą być zatem rozważane przepisy art. 417 k.c., w brzmieniu ustalonym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r. SK 18/2000 i ustawą nowelizującą z dnia 17 czerwca 2004 roku. Może mieć także zastosowanie przepis art. 417¹ § 2 k.c., gdyż reguluje odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wynikającą z wydania prawomocnego orzeczenia, dla przyjęcia tej odpowiedzialności wymagane jest wydanie tzw. prejudykatu stwierdzającego niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia stanowiącego źródło szkody. Takim prejudykatem jest wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z 15 grudnia 2005 roku, w którym Sąd uznał, że obie wydane w sprawie decyzje administracyjne, a w szczególności decyzja Wojewody (...) z 8 czerwca 2005 roku zostały wydane z rażącym naruszeniem prawa, w więc były niezgodne z prawem. Sąd Najwyższy w wyroku z 9 września 2011 roku w sprawie I CSK 684/10, publ. LEX nr 989122 stwierdził, że „nie ma uzasadnionych podstaw do takiej wykładni art. 417 § 1 k.c., która łączyłaby odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną w wyniku niezgodnego z prawem zachowania lub zaniechania jedynie do wypadków, w których niezgodność z prawem ma charakter rażący”. Tym bardziej zatem stwierdzenie przez organ uprawniony do badania zgodności z prawem orzeczenia, że naruszenie prawa w zaskarżonej decyzji ma charakter rażący jest wystarczające dla przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

Odpowiedzialność deliktowa pozwanego Skarbu Państwa wynikająca z art. 417 § 1 k.c. powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie jej trzy ustawowe przesłanki: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy przy wykonywaniu władzy publicznej, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy a szkodą. Jednak „nie każde naruszenie prawa stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na gruncie art. 417 § 1 k.c., ale jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania uszczerbku poszkodowanego i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie tej szkody” - tak wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2013 roku, V CSK 519/12, publ. LEX nr 1391709, a także wyrok z 7 maja 2010 roku, III CSK 243/09, publ. LEX nr 852665. Odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa łączy się wyłącznie z takim działaniem lub zaniechaniem organów władzy publicznej, które są niezgodne z prawem. Pojęcie bezprawności na gruncie art. 417 k.c. wielokrotnie było przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Między innymi w wyrokach: z 23 kwietnia 2004 roku, I CK 591/03, publ. LEX nr 182086; z 17 lutego 2011 roku, IV CSK 290/10, publ. LEX nr 1111015; z 13 czerwca 2013 roku, V CSK 348/12, publ. LEX nr 1375501; z 20 marca 2015 roku, II CSK 218/14, publ. LEX nr 1711681 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „nieprawidłowość w działaniu władzy publicznej może przybrać postać naruszeń konstytucyjnych praw i wolności, konstytucyjnych zasad funkcjonowania władzy publicznej, uchybień wymaganiom określonym w ustawach zwykłych, aktach wykonawczych (uchybień w sferze prawa materialnego i procesowego), jak i uchybień normom pozaprawnym, w różny sposób powiązanych z normami prawnymi. W podobny sposób na temat bezprawności, w kontekście odpowiedzialności Skarbu Państwa wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK 2001/8/256 wskazał, że pojęcie „działanie niezgodne z prawem” ma ugruntowane znaczenie oraz, że w kontekście regulacji konstytucyjnej należy je rozumieć, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. „Niezdgodność z prawem” w świetle art. 77 ust. 1 Konstytucji RP musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87-94 Konstytucji RP). Pojęcie to jest więc węższe niż tradycyjne ujęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego, które obejmuje obok naruszenia przepisów prawa również naruszenie norm moralnych i obyczajowych, określanych terminem „zasad współżycia społecznego” lub „dobrych obyczajów”. Znaczenie tego przepisu polega na tym, że

ustanawia surowsze przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w porównaniu z ogólnymi zasadami opartymi na przesłance winy. Nie budzi wątpliwości, że także art. 417 § 1 k.c. przewiduje odpowiedzialność opartą na przesłance obiektywnie niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, a wina pozostaje poza przesłankami konstytuującymi obowiązek odszkodowawczy”.

Powód udowodnił bezprawność działania pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) przy wykonywaniu władzy publicznej. Postępowanie Wojewody (...), który rozpoznawał odwołanie powoda od decyzji Starosty (...) z 23 listopada 2004 roku było oczywiście nieprawidłowe. Obie decyzje, w tym decyzja z 8 czerwca 2005 roku zapadły z rażącym naruszeniem prawa tj. art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. W toku postępowania administracyjnego nie zebrano materiału dowodowego i nie rozpoznano stanu faktycznego. Gdyby oba organy dołożyły minimum staranności, to musiałyby nabrać wątpliwości co do tego czy małżonkowie G. są faktycznie właścicielami obiektu, który zamierzają rozebrać. Naruszony został także art. 33 ust. 4 pkt 1 Prawa budowlanego, który wymaga zgody właściciela obiektu na jego rozbiórkę i nie chodzi tylko o właściciela nieruchomości, na której obiekt jest posadowiony. Naruszone zostało konstytucyjne prawo własności powoda – art. 21 Konstytucji, konstytucyjne prawo do sprawiedliwego rozpoznania jego sprawy – art. 45 Konstytucji. Wojewoda (...) zignorował obowiązek zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego i w sposób bezkrytyczny podzielił stanowisko Starosty, nawet nie zauważając, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji nie zostało sporządzone, a dwa zdania tego uzasadnienia nie spełniają wymogów art. 107 § 3 k.p.a. Dla Wojewody (...) nie była, a powinna być zastanawiająca szybkość działania organu I instancji, bowiem małżonkowie G. wniosek o nakazanie rozbiórki złożyli 23 listopada 2004 roku i tego samego dnia wydana została decyzja. Powód złożył odwołanie od decyzji 14 grudnia 2004 roku, a Wojewoda rozstrzygnął je dopiero 8 czerwca 2005 roku i to wtedy, gdy w obiegu prawnym funkcjonowało nieprawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Legionowie z 10 maja 2005 roku stwierdzające, że Z. F. i H. F. nabyli z dniem 11 maja 2004 roku przez zasiedzenie własność działki (...) pod budynkami stodoły i pozostałych, które zostały zburzone. Rażące naruszenie przez Wojewodę (...) podstawowych zasad postępowania administracyjnego umożliwiło małżonkom G. przystąpienie do burzenia stodoły. Jak podkreślił Wojewódzki Sąd Administracyjny, w okolicznościach sprawy można to ocenić jedynie jako akt zemsty, którego realizację umożliwiło wysoce naganne działanie organów administracji publicznej. Wina pozwanych W. G. i L. G. jest niewątpliwa. Wstrzymanie wykonania decyzji przez Wojewódzki Sąd Administracyjny było po 28 lipca 2005 roku bezprzedmiotowe wobec dokonanych już zniszczeń.

Powód udowodnił normalny związek przyczynowy pomiędzy bezprawnym zachowaniem pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) jako jednym ze sprawców szkody, a szkodą. Udowodnił także normalny związek przyczynowy pomiędzy zawinionym działaniem pozwanych W. G. i L. G. a szkodą. W tej sprawie trudno jest oddzielić odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) od zawinionego działania pozwanych G.. Bez sprzecznej z prawem, obiektywnie wadliwej decyzji z 8 czerwca 2005 roku utrzymującej w mocy decyzję Starosty (...) o nakazaniu rozbiórki stodoły pozwani G. nie dokonaliby zburzenia budynków stanowiących własność powoda. Tak jak bez żądania pozwanych G. nakazania rozbiórki stodoły zbędne byłoby wydawanie decyzji administracyjnej, choć gdyby organ II instancji orzekał prawidłowo i zgodnie z prawem wydałby decyzję eliminującą z obrotu wadliwą decyzję organu I instancji. Sąd podzielił stanowisko Sądu Apelacyjnego w Łodzi zawarte w wyroku z 15 lipca 2015 roku w sprawie I ACa 91/15, publ. LEX nr 1771299, w którym sąd ten orzekł, że „wydanie wadliwego orzeczenia administracyjnego i jego wzruszenie w postępowaniu nadzorczym, wprawdzie stanowi wypełnienie podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, jednakże nie przesądza w sposób wiążący dla sądu o istnieniu pozostałych przesłanek odpowiedzialności wynikających z k.c., w szczególności istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą. Każdorazowo, dla stwierdzenia istnienia przesłanki normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą, nieodzowne jest przeprowadzenie oceny, o jakiej mowa w art. 361 § 1 k.c., a więc zbadanie, czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem”. Gdyby Wojewoda (...) wydał prawidłową, zgodną z prawem decyzję, to pozwani G. nie mieliby podstawy dokonania wyburzenia budynków stodoły i pozostałych na działce (...) i szkoda powoda nie miałaby miejsca. Istnienie decyzji ostatecznej w toku instancji zezwalającej małżonkom G. na rozbiórkę budynku stodoły było warunkiem sine qua non dokonania zburzenia, a więc wyrządzenia powodowi szkody. Związek przyczynowy pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej, a zawinionym zburzeniem

stodoły jest złożony, ale pozostaje adekwatny. Sąd Najwyższy w wyroku z 4 października 2012 roku I CSK 665/11, publ. LEX nr 1228533 wskazał, że „na gruncie art. 361 § 1 k.c. obojętne jest, czy ma miejsce związek przyczynowy bezpośredni, czy pośredni oraz, czy jest to związek przyczynowy złożony, wielozłożony, z tym, że odpowiedzialność cywilną uzasadnia jedynie taki związek przyczynowy wielozłożony, w którym między poszczególnymi ogniwami zachodzi normalna zależność przyczynowa, a więc każde ogniwo tego związku podlega ocenie z punktu widzenia przyczynowości adekwatnej. Związek przyczynowy może więc występować jako normalny również wtedy, gdy pewne zdarzenie stworzyło warunki powstania innych zdarzeń, z których dopiero ostatnie stało się bezpośrednią przyczyną szkody. Koncepcja adekwatnego związku przyczynowego zakłada, że określona szkoda może być skutkiem wielu zdarzeń...”.

Wreszcie powód udowodnił wysokość szkody wyrządzonej mu przez pozwanych.

Sąd dał wiarę zeznaniom powoda oraz świadków: J. K., D. K., D. F., J. S. (2), H. S. (1) oraz H. S. (2), co do tego że pozwani dokonali zniszczenia budynków stodoły, garażu, 2 komórek i ogrodzenia. Zniszczone budynki nie mogły być przedmiotem używania ich, gruz i rumowisko powinny być dla bezpieczeństwa ludzi uprzątnięte i wywiezione. Sąd oparł się na opinii biegłego A. Z., który obliczył wartość odtworzenia budynków zburzonych przez pozwanych na koniec 2013 roku. Opinia biegłego jest dokładna w obliczeniach, ze wskazaniem cenników na których biegły się oparł. Jest profesjonalna w przeciwieństwie do innych opinii wydanych w sprawie, których autorami byli biegli A. J. i A. P.. Ich opinie okazały się nieprzydatne nie tylko z tej przyczyny, że nie były aktualne na datę orzekania w sprawie, ale jak choćby w przypadku opinii biegłego A. P., która była częściowa i dotyczyła pokrycia dachu onduline na kwotę 2.538 zł. Było bowiem oczywiste, że zdjętego z pokrycia dachu eternitu w obecnym stanie prawnym nie można zastosować ponownie, a nawet należałoby dodać koszty jego utylizacji. Powód zaakceptował wycenę biegłego A. Z. na datę orzekania co nastąpiło w końcu 2015 roku, a nie 2013 roku, nie domagał się aktualizowania opinii. Nie domagał się także obliczenia wartości zniszczonych maszyn, urządzeń i plonów. Dla powoda istotna była szkoda rzeczywista, którą stanowiła wartość zniszczonych budynków według cen na koniec 2013 roku. Powód nie odbudował stodoły, garażu, komórek i ogrodzenia do chwili zamknięcia rozprawy. Szkodą powoda jest konkretny uszczerbek majątkowy, ustalany zgodnie z art. 361 § 2 k.c. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 29 kwietnia 2015 roku w sprawie I ACa 1141/14, publ. LEX nr 1712683 wskazał, że „szkoda to uszczerbek występujący w sferze interesów, zwłaszcza majątkowych, danego podmiotu, obejmujący różnicę między stanem istniejącym po jej wyrządzeniu a hipotetyczną sytuacją, która istniałaby, gdyby do niej nie doszło”. Gdyby nie doszło do wyrządzenia szkody powodowi, to na jego gruncie stałaby murowane: stodoła, garaż, dwie komórki oraz ogrodzenie. Obecnie powód nie może wybudować starych budynków, pokrytych eternitem. Możliwe jest jedynie wybudowanie nowych na podstawie nowego pozwolenia na budowę i nowego projektu technicznego. Biegły A. Z. w swojej opinii dokonał kalkulacji kosztów uwzględniającej wszystkie te okoliczności. Zgodnie z wyborem dokonany przez powoda na zasadzie art. 363 § 1 k.c. naprawienie szkody następuje w pieniądzu, a wobec zasady wyrażonej w art. 363 § 2 k.c. wysokość odszkodowania jest ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania. Podstawą ustalenia wysokości odszkodowania była wskazana powyżej opinia biegłego, a Sąd uwzględnił żądanie powoda w całości, uznając, że wartość odtworzenia budynków stodoły, garażu, komórek oraz ogrodzenia w kwocie 222.101,00 PLN rekompensuje szkodę.

Odpowiedzialność pozwanych jest solidarna na podstawie art. 441 § 1 k.c.. Wszyscy pozwani ponoszą odpowiedzialność deliktową za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym – przepisy art. 415 k.c. do 449 k.c. i nie jest konieczne ustalenie ich odpowiedzialności karnej.

Pozwani byli wezwani do zapłaty poprzez wniesienie pozwu o zapłatę odpowiednio kwoty 100.000,00 PLN od 13 listopada 2007 roku, kwoty 23.867,00 PLN od 21 lipca 2010 roku, kwoty 76.133,00 PLN od 22 lipca 2010 roku, a co do kwoty 22.101,00 PLN od daty doręczenia pozwany odpisu pisma z rozszerzeniem powództwa, które pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) otrzymał 13 maja 2015 roku (k. 844), pozwana W. G. otrzymała 14 maja 2015 roku (k. 857) oraz pozwany L. G. otrzymał 15 maja 2015 roku (k. 856). O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c.

W sprawie Skarb Państwa nie był zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, gdyż zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2009 roku o zmianie ustawy o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 79 poz. 660) sprawy wszczęte przed właściwym sądem przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tj. od 12 czerwca 2009 roku, w których zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa jest obowiązkowe, prowadzi się na dotychczasowych zasadach, a te w dniu wniesienia pozwu nie przewidywały obowiązkowego zastępstwa Skarbu Państwa. Poprzednie brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169 poz. 1417) był następujący: „zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe, jeżeli wartość przedmiotu sprawy przewyższa kwotę 1.000.000 zł.”.

O kosztach procesu Sąd orzekł na zasadzie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.. Pozwani przegrali proces i na żądanie powoda są zobowiązani solidarnie do zwrotu kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia jego praw i celowej obrony. Powód poniósł opłatę od pozwu w kwocie 1.493,00 PLN, wydatki na biegłego w kwocie 2.262,06 PLN oraz wynagrodzenie pełnomocnika 7.217,00 PLN, łącznie 10.972,06 PLN. O pokryciu wydatków wyłożonych ze Skarbu Państwa tymczasowo w kwocie 7.210,22 PLN Sąd orzekł na mocy art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. 2014, poz. 1025 ze zm.). Na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 98 § 1 k.p.c. Sąd nakazał pobranie od pozwanych solidarnie kwotę 9.613,00 PLN tytułem brakującej opłaty od zasądzonego na rzecz powoda roszczenia.